

Finansutskottets yttrande 2019/20:FiU1y

Den europeiska gröna given

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 3 mars 2020 att ge finansutskottet tillfälle att senast den 26 mars 2020 yttra sig över kommissionens meddelande Den europeiska gröna given, COM(2019) 640.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över Den europeiska gröna given i de delar som rör utskottets beredningsområde.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Den europeiska gröna given

Kommissionen meddelande om en europeisk grön giv (COM(2019) 640) presenterades den 11 december 2019. Kommissionen anger att den gröna given är en ny tillväxtstrategi som syftar till att ställa om EU:s politik till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen.

För att genomföra den europeiska gröna given finns det enligt kommissionen ett behov att ställa om politiken inom en rad olika områden och det krävs också samordning mellan olika områden. Ett antal lagstiftningsförslag och strategier kommer att följa de närmaste åren. Kommissionen ska även tillsammans med medlemsstaterna säkerställa att befintlig lagstiftning som berörs av den gröna given genomförs effektivt.

Kommissionen bedömer att det krävs betydande investeringar inom sektorerna energi, byggnadsverksamhet, transport och jordbruk för att nå EU:s existerande klimat- och energimål för 2030 och hantera miljömässiga utmaningar. Ytterligare investeringar krävs för att kunna nå mer ambitiösa mål. Även investeringar i humankapital, sociala områden och digitalisering kommer att behövas. Investeringarnas omfattning kräver att både offentlig och privat sektor mobiliseras. Mot bakgrund av detta presenterade kommissionen den 14 januari 2020 ett meddelande om en investeringsplan inom den gröna given.

Frågor inom finansutskottets beredningsområde

Investeringsplanen inom den gröna given innehåller fyra huvudområden: finansiering, möjliggörande ramverk, stöd till projektförberedelser och projektgenomförande och en mekanism för rättvis omställning.

Finansiering

Kommissionen anger att investeringsplanen kommer att mobilisera minst 1 000 miljarder euro i hållbara investeringar under en tioårsperiod. Beräkningarna baseras i huvudsak på redan existerande förslag för den kommande fleråriga budgetramen. Kommissionen aviserar att den planerar att förbättra uppföljningssystemen för att mäta finansiering till klimat- och miljö från EU-budgeten och EU:s investeringsprogram InvestEU. Detta ska ske med utgångspunkt i de kriterier som etablerats i EU-taxonomin. Vidare betonas att Europeiska investeringsbanken (EIB) har en viktig roll för omställningen till en utsläppsneutral och hållbar ekonomi, och kommissionen planerar även att samarbeta med andra internationella och finansiella institutioner.

Möjliggörande ramverk

Kommissionen avser att integrera FN:s mål för hållbar utveckling i arbetet med den europeiska planeringsterminen. Kommissionen vill även samarbeta med medlemsländerna för att granska och genomföra metoder för grön budgetering för att bedöma i vilken omfattning hänsyn tas till miljömässiga frågor och risker. Kommissionen avser att föreslå minimikriterier för grön offentlig upphandling i sektorsinitiativ, EU-finansiering eller produktspecifik lagstiftning. Vidare planerar kommissionen att lägga fram en förnyad strategi för hållbar finansiering under det tredje kvartalet 2020.

Stöd till projektförberedelser

Kommissionen anger att det inte finns tillräckligt många projekt som uppfyller kraven från investerare. Genom EU:s reformstödsprogram föreslås utvecklat rådgivningsstöd till offentlig sektor och genom InvestEU:s rådgivningsfunktioner föreslås stöd till projekt som genomförs både i privat respektive offentlig regi.

Mekanism för rättvis omställning

Kommissionen konstaterar att alla medlemsstater inte har samma utgångsläge eller kapacitet för att hantera den gröna omställningen och föreslår därför en mekanism för rättvis omställning. Inom mekanismen föreslås en fond för rättvis omställning på 7,5 miljarder euro, vilket är medel utöver vad som tidigare föreslagits inom ramen för den kommande fleråriga budgetramen. Det föreslås också att mekanismen ska omfatta en ny lånefacilitet från Europeiska investeringsbanken (EIB) som ska tillhandahålla subventionerade lån till offentliga investeringar i exempelvis infrastruktur och energieffektivitet. Ett förslag om faciliteten väntas komma i mars. Vidare föreslås att en del av InvestEU:s utlåning öronmärks för investeringar i rättvis omställning.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet välkomnar kommissionens meddelande om den gröna given och anser liksom regeringen att omställningen till ett klimatneutralt och hållbart Europa måste påskyndas, omfatta alla sektorer och genomföras på ett samhällsekonomiskt effektivt och inkluderande sätt inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Utskottet anser att en stor del av den finansiering som krävs för en grön omställning kommer att behöva komma från privat sektor. Utskottet välkomnar därför att investeringsplanen tar ett brett grepp med ambitionen att ytterligare möjliggöra gröna investeringar från både privat och offentlig sektor. Utskottet ser i sammanhanget fram emot att ta del av den förnyade strategi för hållbar finansiering som kommissionen avisat.

Utskottet har tidigare framhållit att EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag för att stärka och utveckla EU:s inre marknad och för att förbättra

förutsättningarna för en stark och hållbar tillväxt i EU. Utskottet anser att EIB bör fortsätta att fokusera på projekt med högt mervärde och öka andelen gröna investeringar på ett finansiellt hållbart sätt.

Den svenska restriktiva grundhållningen när det gäller EU:s budget är fast förankrad i riksdagen. Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU och en kostnadseffektiv användning av EU:s medel. Utskottet anser att utgiftsdrivande åtgärder som presenteras av kommissionen bör finansieras genom omprioriteringar i den kommande fleråriga budgetramen. När det gäller insatser från EU:s budget, InvestEU och EIB är det viktigt att dessa har ett högt mervärde, inte överlappar andra insatser och följs upp på ett rigoröst och transparent sätt.

Utskottet stödjer arbetet inom den europeiska planeringsterminen, som utgör en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken inom EU. Utskottet vill framhålla vikten av att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer, och den europeiska planeringsterminen stärker incitamenten för medlemsländerna att föra en ansvarsfull finanspolitik. Vidare ska rådet och kommissionen när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Utskottet anser liksom regeringen att planeringsterminen ska fortsätta att fokusera på sina fördragsfästa uppgifter. Utskottet kan stödja kommissionens ambition att integrera hållbarhet i terminen.

Utskottet anser att mekanismen för rättvis omställning bör omfatta tydliga omställningskrav och konditionalitet. Bidrag från EU-budgeten till mekanismens tre olika delar, inklusive fonden för rättvis omställning bör finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen.

Utskottet konstaterar slutligen att kommissionens meddelande om den gröna given och investeringsplanen inom ramen för denna än så länge utgör en bred färdplan som informerar om kommande politiska strategier och åtgärder från kommissionen. Utskottet ser fram emot att ta del av enskilda initiativ när de presenteras och förutsätter att regeringen i samband med detta återkommer till riksdagen.

Stockholm den 26 mars 2020

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Ulla Andersson (V), Dennis Dioukarev (SD), Jakob Forssmed (KD), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Josefin Malmqvist (M), Teres Lindberg (S), Jörgen Berglund (M), Helene Hellmark Knutsson (S), Johan Löfstrand (S) och Fredrik Stenberg (S).

Avvikande mening

Den europeiska gröna given

Dennis Dioukarev (SD), Oscar Sjöstedt (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

Med tanke på att EU och övriga delar av världen är hårt ansatta av coronavirusets utbredning anser vi att finansutskottets yttrande om den europeiska gröna given är tondövt. Utskottets påpekande om att omställningen till ett klimatneutralt och hållbart Europa måste påskyndas är ett påstående som inte tar någon hänsyn till den situation vi befinner oss i på grund av coronaviruset. Vi anser att EU i dessa dagar bör omprioritera sina resurser och fokusera på att rädda medlemsländernas ekonomi. Vi kan inte heller ställa oss bakom det faktum att en stor del av finansieringen som krävs för den gröna omställningen behöver komma från den privata sektorn. Som situationen är behöver vi stödja den privata sektorn, inte ålägga dem mer bördor än de redan har. Bidrag från EU-budgeten till den gröna omställningen *ska* finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen.